

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระนะ วันพระวันเจ้า พระพุทธศาสนาสอนให้เราทำบุญกุศล ทำบุญกุศลเพื่อหัวใจของเรา แต่เวลาคนเกิดมา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องกายกับใจ ว่าคนเรามีหัวใจ หัวใจสำคัญ ปฏิสนธิวิญญาณ จูติ เกิด กำเนิด ๔ เพราะกำเนิด ๔ ถึงได้มีชีวิต แต่ความจริงมันก็มีชีวิต เพราะใจมันเป็นธาตุรู้ มันมีชีวิตของมันอยู่แล้ว แต่มันเกิดสถานะของเทวดา อินทร์ พรหม สัตว์นรก เรามองไม่เห็น

แต่พอเกิดเป็นคน เกิดมาแล้วมีกายกับใจ นี้กายกับใจ เห็นไหม หัวใจสำคัญมาก เพราะหัวใจทำให้จูติ ทำให้เกิดได้ ทำให้เกิดสิ่งมีชีวิต มีร่างกายได้ พอเราเกิดมาแล้วเรามีร่างกาย ทุกคนมีร่างกาย ทุกคนก็ถนอมรักษากันในร่างกายนี้ เพราะการเกิดมาชีวิตต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราแสวงหาปัจจัยเครื่องอาศัยกันเพื่อดำรงชีวิต

เกิดมาก็ต้องมีการศึกษา เกิดมาก็ต้องมีความรู้เพื่อมีวิชาชีพ เพื่อมีอาชีพ เพื่อรักษาหัวใจของเรา เพื่อรักษาชีวิตของเรา เราก็ไปมองตรงนั้นเป็นเรื่องใหญ่ ว่าโลกเจริญๆ ทุกคนมองว่าโลกเจริญไหม โลกเจริญ มันเจริญมาจากใคร? เจริญขึ้นมาจากมือของมนุษย์ มือของมนุษย์จะทำสิ่งนั้นได้ หัวใจที่เป็นคนดี หัวใจคนที่ไม่ดีมันทำลายทั้งนั้นแหละ เห็นไหม สิ่งที่เกิดขึ้นมามันเกิดมาจากมือมนุษย์ โลกนี้เจริญ เจริญเพราะคนทำขึ้นมา พอคนทำขึ้นมา คนที่ทำขึ้นมา มีอะไรทำขึ้นมา ถ้าหัวใจมันดีงามขึ้นมา ทำสิ่งที่ดีงามขึ้นมา เห็นไหม

ทีนี้พอบอกว่า คนเราเกิดมามีกายกับใจๆ เราก็มองกันที่นี้ไง มองกันที่ปัจจัยเครื่องอาศัยไฉน เวลาเราไปเที่ยวรอบโลกกันนะ ประเทศนั้นเจริญ ประเทศนี้เจริญ...ประเทศนี้เจริญนะ กรงขังสัตว์ สัตว์มันเดือดร้อนอยู่ในกรงนั้น สิ่งของมันเจริญๆ หัวใจมันเร่าร้อนนัก หัวใจไม่มีที่พึ่งอาศัย แต่ของเรา คูสิ เรามองทางตะวันออกกว่าวัดฤไม่เจริญ วัดฤไม่เจริญ

มันเจริญมาแล้ว เพราะมันหลายพันปีมาแล้ว ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว ก่อนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเกิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นองค์ที่ ๔ โลกนี้เป็นอินโดย มัน

แปรสภาพของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แล้วลมตะวันออกกำลังพัดแรง มันกลับมาถึงทางเอเชีย เพราะอะไร เพราะถึงเวลา การศึกษาไป ปัญญา มันศึกษาได้ มันทันกันได้ ถ้ามีปัญหา โลกนี้เจริญ เจริญเพราะการศึกษา เจริญเพราะปัญญา

ทีนี้ปัญญาของคน ปัญญาอย่างนี้ปัญญาเพราะอะไร ปัญญาเพราะการศึกษาทางวิชาการใช่ ไหม ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาวิชาชีพใช่ไหม ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาศึกษามาเพื่อปัจจัยเครื่อง อาศัยใช่ไหม

ถ้ามีปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าไปกับมันโดยไม่มีศีลธรรมจริยธรรม ศีลธรรมจริยธรรมทำให้ หัวใจมันมันมีที่พึ่งอาศัย เห็นไหม คุณิ คนเราถ้ามีวัฒนธรรม วัฒนธรรมของเขา เขาก็แสดงออก ตามวัฒนธรรมนั้น ถ้าจิตใจเขามีธรรมนะ เขามีการเผื่อแผ่ มีการพึ่งพาอาศัย สังคมร่มเย็นเป็นสุข ถ้าสังคมร่มเย็นเป็นสุข มันมาจากไหนล่ะ? มันมาจากศีลธรรมจริยธรรม

ศีลธรรมจริยธรรม เห็นไหม คุณิ ภายกับใจๆ ทุกคนว่ามีภายกับใจ เราเป็นชาวพุทธ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องใจ เราก็บอกว่าเราทวนากัน

มันอาการของใจ มันไม่ใช่ใจ อาการของใจ ความรู้สึกนึกคิดมันเกิดมาจากไหน ถ้า ความคิดมันเป็นเราตลอดไป ถ้าความคิดมันอยู่กับเราตลอดไป ทำไมลืมละ สิ่งที่ดีคิดๆ ลืมหมด สิ่งที่ดีคิดไม่ดีมันเจ็บช้ำน้ำใจนัก สิ่งที่ไม่อยากจะคิดมันจะคิด สิ่งที่ต้องการให้มีความคิดมันไม่คิด กับเราเลย เห็นไหม มันมีอะไรนั้นนะ? พญามารไง เพราะพญามารมันครอบคลุมหัวใจนี้ หัวใจนี้มี มารครอบครองอยู่ มันถึงได้เวียนว่ายตายเกิด เพราะมันไม่รู้จักตัวของมัน

พระพุทธศาสนาบอกว่าคนเราเกิดมามีหัวใจ มีภายกับใจๆ เราก็มีภายกับใจ ความรู้สึกเราก็ เป็นหัวใจใจ แต่ความรู้สึก เวลาความรู้สึกที่มันคิดแล้ว มันทำแล้ว ใจของเราทำไมมันหลอกหลวงเรา ขนาดนี้ ถ้าใจของเรา สิ่งที่เป็นสมบัติของเรามันต้องทำคุณงามความดีกับเราสิ สิ่งที่เป็นสมบัติของ เราทำไมมันชักนำให้เราคิดเลวทรามได้ขนาดนี้ นี่ถ้าพูดถึงว่าความคิดเป็นเราใจ

แต่ถ้าความคิดที่ดีๆ ละ ความคิดที่ดีๆ เห็นไหม เขาบอกว่าผู้ที่ปฏิบัติมาปฏิบัติ ถ้ามีความ อยาก ปฏิบัติไม่ได้ มันต้องละความอยากก่อนถึงจะปฏิบัติ

ทีนี้เวลามันมีวิชาในหัวใจ มันมีต้นหาความทะยานอยากในหัวใจขึ้นมา เวลามันคิด ถ้า มีสติปัญญาควบคุมมันได้ เพราะมีสติควบคุมมันได้มันก็เป็นมรรค เป็นมรรคหมายถึงว่ามันคิดสิ่ง

ที่ดี ศึกษาธรรมๆ นี่ไง ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษาๆ ศึกษาเพราะอะไร ศึกษาเพราะเราไว้ใจใครไม่ได้ เพราะเราเชื่อมั่นในศาสดาของเรา เราเชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งๆ แก้วสารพัดนึกไง

เวลาสอน เห็นใหม่ สอนเป็นวิชาชีพ ทางโลกเขามีวิชาชีพเพื่อดำรงชีวิตของเขา พระบวชมาก็ศึกษาพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนานั่นก็วิชาชีพ อาชีพพระ เป็นพระไง ศึกษาเป็นวิชาชีพ แล้วมีความจริงขึ้นมาหรือยังล่ะ วิชาชีพ อาชีพพระ เผยแผ่ธรรมๆ ไง นี่อ้างธรรมๆ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ธรรมของเรา

ถ้าธรรมของเรา เห็นใหม่ เราทำความเข้าใจของเราเข้าไป พุทธโธ ปัญญาอบรมสมาธิ พุทธโธๆ เรากำหนดพุทธโธ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ

คนเราเวลาเดือดเนื้อร้อนใจเกินไปนัก เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแค่บอกแนวทาง บอกว่าชีวิตมันเป็นแบบนี้ ใครทำบุญกุศลมา ใครทำบาปอกุศลมา ถึงคราวถึงเวลา กรรมเป็นอนิจจัง เวลานั้นให้ผลเราก็บอกว่าสวรรค์ก็ไม่มี สรรพสิ่งก็ไม่มี เกิดมาก็ชาติเดียว สิ่งที่ยังมองไม่เห็นก็ปฏิเสธมันไป

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุปเพณิวาสนาสติปัญญา จิตที่สร้างสมมาเป็นพระโพธิสัตว์ กว่าจะเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา พันธุกรรมของมันแต่ละภพแต่ละชาติ เรามาตัดแปลง เรามีศีลธรรมจริยธรรม จะทุกข์จะยากขึ้นมา เรามีสติปัญญาตัดแปลงหัวใจของเรา มันตัดแปลง เห็นใหม่ ตัดแต่งพันธุกรรมของมันแต่ละภพแต่ละชาติ ตัดแปลงตัดแต่งมันมา พอตัดแต่งมันมาเป็นพระโพธิสัตว์สร้างสมบุญกุศลมา เวลามาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย้อนอดีตชาติไป อนาคตังสญาณ เราทำอะไรมาๆ นี่ไง พันธุกรรมมันตัดแต่งมาอย่างนี้

ฉะนั้น เวลาคนเกิดมา เวลาบุญกุศลมีบาปอกุศลต่างๆ ขึ้นมา นี่คือนั่นที่มันเกิดกับหัวใจของเรา ถ้ามีศีลธรรมจริยธรรม เราก็มาแก้ไข มาทำคุณงามความดีของเรา ถ้าทำคุณงามความดีของเรา เห็นใหม่ เราว่าเราเกิดมาชีวิต มีกายกับใจ เราต้องปากกัดตีนถีบแสวงหาเพื่อดำรงชีวิต นี่เป็นหน้าที่การงานของเรา นี่การดำรงชีวิต แต่ดำรงชีวิตนี้ไว้เพื่ออะไรล่ะ เพื่อแสวงหาเงินมาใช้ใหม่ เพื่อแสวงหาทรัพย์สมบัติมาใช้ใหม่ เพื่อแสวงหาลาภสักการะมาใช้ใหม่ เสร็จแล้วก็ตายจากมันไป

แต่ไอ้หัวใจถ้ามันทำคุณงามความดี ถ้ามีศีลธรรมจริยธรรมที่มันสร้างคุณงามความดีมาตัดแต่งของมัน เวลามันโดนตากโดนถางนะ พอเจอคนทำดี เขาจะบอก “มันจะดีจริงหรือเปล่า ดิอย่างนั้น”

คนทำดี เห็นไหม คูสิ ไปวัดไปวาเขาก็ทิมเขาก็แทงเอา แต่ถ้าไปร่วมสำมะเลเทเมาไปกับเขา บอก “เออ! นี่เพื่อนตายๆ”...มันจะไปตายเอาข้างหน้า เมาแล้วขับเดียวมันก็ตาย แต่ถ้าเราทำคุณงามความดีของเราละ เขาบอก “มันจะดีจริงหรือเปล่า” ทำความดีมีแต่ขวากมีแต่หนาม แต่มันฝืนทำ นี่ไง มันต้องฝืนทำ ถ้าไม่ฝืนทำมันจะตัดแต่งพันธุกรรมอย่างไร

หัวใจมันเจ็บแสบอยู่แล้ว แล้วยังมีคนมาทิมมาแทงมันอีก แล้วเรานี้ปลาเป็น มันทวนกระแส มันจะว่ายทวนน้ำไป จิตใจที่มันทวนกระแสเข้าไปสู่คุณงามความดี คุณงามความดีที่ไหน? คุณงามความดีที่ใจของตัวนั้นละ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความลับไม่มีในโลก ใครทำอะไรใครรู้สิ่งนั้นทั้งนั้นแหละ ถ้ามันทำเข้าไป เห็นไหม เพราะอะไร

เพราะเวลาเวียนตายเวียนเกิด ปฏิสนธิวิญญาณมันเวียนตายเวียนเกิดไป เพราะความดีติดหัวใจนี้ไป ถ้ามันสร้างคุณงามความดีไป มันเข้าไปที่ใจ พันธุกรรมมันตัดแต่งไป มันเวียนไปมันก็เป็นของมันไป จะเป็นของใคร เราทำความดีเป็นของคนอื่นหรือ? ไม่ใช่ เราทำความดีเป็นของเรา ทำชั่วก็เป็นของเรา ถ้าเราทำของเรา

นี่ไง ที่บอกว่ามีกายกับใจ ถ้าเรารักษาแบบนี้ เราทำความเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา เราตั้งสติ เราตั้งสติของเราละ หน้าทีการงานเราก็ทำของเราไป ถ้าหน้าทีการงานเราทำแล้วมันไม่เดือดเนื้อร้อนใจนะ คนที่มีธรรมในหัวใจ เวลามันเหน็ดมันเหนื่อยนะ “โ๊ย! พักก็หาย มันเหนื่อยก็พัก” แต่ถ้าไม่มีธรรมในหัวใจ เวลามันเหนื่อยนะ “แหม! ไม่มีใครเขาเหน็ดเหนื่อยอย่างเราเลย ทำไมเกิดมาชาตินี้มันทุกข์ขนาดนี้ ทำไมคนอื่นเขาไม่ทุกข์แบบเรา”

เหนื่อยก็เหนื่อยเหมือนกัน แต่เขาเหนื่อยแล้วเขาก็พัก พอพักแล้วเดียวร่างกายมันสดชื่นมันก็หาย พอหายแล้วมันก็ทำหน้าที่การงานต่อไป ก็เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ในเมื่อโรคหิวมันเป็นโรคประจำตัวของสัตว์โลก ความหิวความกระหายมันมีเป็นเรื่องธรรมดาเลย ต้องจุนเจือมันตลอดไปเลย แล้วเราจะอยู่ เห็นไหม บรรเทาความหิวความกระหายไป เราต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็แสวงหามาเพื่อดำรงชีวิต ก็หน้าที่การงานของเรา มันจะมากไปน้อยไปกับใครละ

แต่ถ้าหัวใจมันบดพร้อม มันน้อยเนื้อต่ำใจ น้อยเนื้อต่ำใจของใคร? เราคิดเอง แล้วเราก็เหยียบหัวใจเราเอง แล้วเราก็ทุกข์เอง แต่ถ้าคนเขามีสติมีปัญญา เห็นไหม งานก็คืองาน เขาก็ทำงานทั้งนั้นแหละ คุณติ คนที่จิตใจเขาเป็นธรรมนะ เขาทำอะไรเขาทำด้วยความรื่นเริง ด้วยความสุขความพอใจของเขา เขาแสวงหามา เขาคำรงชีวิตของเขาแล้ว เขาเหลือเฟือแผ่คนอื่นอีก เขาให้คนผู้นั้นคนนี้ ทำไมเขาไม่บ่นเลย แต่ทำไมเราทำแล้วเราบ่นตลอดล่ะ ทำไมเราทุกข์เรายาก เห็นไหม

เพราะศึกษารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นประโยชน์ขนาดนี้ เริ่มต้นตั้งแต่ศึกษามาแล้วใจมันเป็นธรรมมันก็เป็นสาธารณะ มันมองสิ่งใดมันไม่บีบคั้นตัวเอง ไม่ทุกข์ไม่ยาก...ไอ้นี้สมบัติประจำโลกนะ สมบัติประจำโลกคือศีลธรรมจริยธรรมเท่านั้นเอง แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเข้าไปล่ะ ถ้าจิตมันสงบเข้าไปล่ะ

พอจิตมันสงบ เราจะเห็นใจของเราจริงๆ ถ้าเห็นใจของเราจริงๆ นะ พอใจมันสงบ สัมมาสมาธิมันแปลกประหลาดมหัศจรรย์ทั้งนั้นแหละ ไอ้ที่พูดกัน “ว่างๆ ว่างๆ” นั่นนะอาการของใจทั้งนั้น ในเมื่อมันเครียด มันปล่อยวางความเครียดมันก็ว่าง ก็ธรรมดา แล้วทำอย่างไรต่อล่ะ? ไปไม่ได้ ไปไม่ได้เพราะอะไร ไปไม่ได้เพราะมันไม่เป็นสัมมาสมาธิ ไปไม่ได้เพราะมันไม่เป็นความจริงในหัวใจ

ถ้าเป็นความจริงในหัวใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโกหกใคร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติ เห็นไหม “อานนทฺ เรอบอกเขานะ ให้ปฏิบัติบูชาเถิด อย่างบูชาเราด้วยอามิสเลย” สิ่งที่เราเอามาบูชานี้เป็นอามิสบูชา แสวงหาเพื่อเป็นทานๆ เป็นสิ่งที่เป็นอามิสบูชา ถ้าปฏิบัติบูชา บูชาใคร ถ้าผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต พุทธโธอยู่ที่ไหน ความจริงอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่กลางหัวอกเรานี้ ของมีค่าอยู่กลางหัวอกนี้ แล้วเอ็งวิ่งไปหาที่ไหน เอ็งไปหาอะไรกัน

ถ้าพุทธโธมันสงบเข้ามา เห็นไหม มันสงบเข้ามา โอ้โฮ! ปฏิสนธิวิญญาณ วิญญาณเวียนว่ายตายเกิด วิญญาณอายตนะ ตาเห็นรูป จักขุวิญญาณ หูได้ยินเสียง โสตวิญญาณ วิญญาณนี้เป็นวิญญาณกระทบ วิญญาณในอายตนะ แต่พอเข้าไปถึงตัวมันเอง สักแต่ารู้ ตัวมันเองนะ จิตของเราอยู่กลางหัวอก มันไม่รับรู้เรื่องร่างกายนี้เลย มันปล่อยวางเป็นสักแต่ารู้ แม้แต่ร่างกายนี้มันยังไม่รับผิดชอบเลย

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เห็นไหม นี่จิตส่วนๆ แต่ปฏิสนธิขึ้นมาในไข่ ในน้ำคร่ำ ในโอปปลาติกะ กำเนิด ๔ พอกำเนิด ๔ มาเป็นเรา เป็นเราแล้วก็หลง ตะครุบเงากันไป หลงไปอะไรก็

ไม่รู้ หลงไปแต่มีศีลธรรมจริยธรรม หลงไปก็ยังบรรเทา พอบรรเทากันได้ แต่ถ้าใครปฏิบัติเข้าไปนะ นี่พระพุทธศาสนาประเสริฐ ประเสริฐตรงนี้ไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ ลัทธินศาสนาอื่น ศาสตราไม่เคยปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ ศาสตราไม่เคยรับรู้เรื่องของวิญญู ไม่มีใครรู้จริง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ แล้วพระอรหันต์สอนเราเป็นชาวพุทธ รัตนตรี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทำบุญกุศลกันอยู่เพื่อเหตุใด? ก็เพื่อศึกษาธรรม มาทำบุญเพื่อฟังธรรมๆ ฟังธรรมตอกย้ำหัวใจเรา สิ่งที่มีค่า มีค่าที่นี้ ที่นี้พอปฏิบัติขึ้นมา พอมีก่าก็ทั้งหมดเลย ฉันทจะเอาแต่หัวใจ...เอาที่ไหนละ

มันต้องมีสติ คนที่จะเอา เอาไม่ถูกมันก็ไม่มี เห็นไหม ถ้าเป็นวัตถุนิยมทั้งหมดเลย พระหนาวก็บ่นว่าหนาว มันก็ต้องอาศัยไป ในเมื่อเราเกิดมานะ เกิดมาเป็นมนุษย์ ร่างกายนี้เปรียบเหมือนเรือลำหนึ่งอยู่กลางมหาสมุทร แล้วเราจะพาเรือนี้เข้าสู่ฝั่ง ร่างกายนี้เปรียบเหมือนเรือ แล้วพอเรือซากร่ำคร่าแล้วมันจะรั่ว ต้องปะต้องซุนเพื่อพาเรือนี้เข้าสู่ฝั่ง นี่เรือ เห็นไหม หัวใจมันอยู่ในร่างกายนี้ แล้วมันจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จะพาหัวใจนี้เข้าสู่มรรคผลนิพพาน ถ้ามันทำของมันได้ เห็นไหม นี่ไง มันเป็นกาลเป็นเวลา

ในการปฏิบัติมีหนักมีเบาเนะ เวลาเราปฏิบัติเริ่มต้นต้องหนัก หนัก หมายความว่า มันยังหยาบ จิตใจมันยังคือด้าน เราต้องลงทุนลงแรงเต็มที่ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติแล้วเหมือนกองขยะ ขยะเปียกสิ ขยะของเทศบาลต่างๆ เขาจุดไฟไม่ติด ควันจะคลุ้ง กรุ่นอยู่อย่างนั้นแหละ เวลาหัวใจของเรามันดิบๆ มันจุดไม่ติดหรอก ศีล สมาธิ ปัญญา มันยังไม่เกิด แต่ถ้ามีสติปัญญา เราทำของเราไปเรื่อย ถ้ามันจุดติดนะ ถ้ามันจุดติดเมื่อไหร่แล้ว ไฟมันจุดติดแล้วมันจะไหม้กองขยะนั้นไปเรื่อย ถ้ามันยังมีเชื้ออยู่ ไหม้จนกว่ากองขยะนั้นหมด

การภาวนาเริ่มต้นเป็นการจุดไฟ จุดไฟ จุดแสนยาก เพราะขยะมันเปียกๆ จุดอย่างไรก็ไม่ติด ภาวนาล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้นแหละ แต่มีความอดทน มีหนักมีเบา มีความมั่นคงของเราปฏิบัติต่อเนื่องไปๆ ถ้ามันจุดติดนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติของท่าน เวลาธรรมมันหมุน ปัญญามันไปแล้วนะ ไม่ได้หลับไม่ได้นอน เอาไม่อยู่ จะต้องพยายามรั้งไว้ๆ นี่คนที่ปฏิบัติเป็นแล้วมันเป็นแบบนี้

แต่ไอ้พวกเรานั้นจะไม่นอนที่ไหน พอก้าวสองก้าวมันก็จะนอนแล้ว นี่เพราะมันจุดไม่ติด ถ้ามันจุดติดแล้วมันไปอีกอย่างหนึ่งเลยนะ แต่ถ้ามันจุดไม่ติดมันก็ล้มลุกคลุกกลานอยู่อย่างนี้ ล้มลุกคลุกกลานๆ อย่างนี้ถ้ามันพุดถึงสัจจะ สัจจะมันก็ย้อนกลับมาที่เหตุ

เหตุเพราะเราสร้างกันมาแบบนี้ ถ้าคนนี่เขาสร้างของเขามาดี เห็นไหม พาหิยะพึงธรรม ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เดียวเป็นพระอรหันต์เลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศน์ว่าการไอ้พวกคือค่าน พุดอย่างไรมันก็ไม่ฟัง มันไม่ฟังหรือก มันไม่สนหรือก แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์มันก็ไม่ฟัง ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์แล้วฟัง พระอรหันต์ไปหมดแล้ว นี่มันไปไม่หมด เห็นไหม

นี่ไง ถ้ามันเป็นจริง มันเป็นเรื่องที่หัวใจของเรา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม คนที่คือค่านนะ เขาบอกเลย ถ้าเขามีสติปัญญาเข้าใจเรื่องนี้ เขาจะซึ่งในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก แล้วจะอนุโมทนาว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการเหมือนกับว่าเอาของคว่ำให้หงายขึ้น สิ่งที่เขาว่า หัวใจที่มันปิดมันกัน หัวใจที่มันปฏิเสธ มันไม่ยอมรับรู้ แต่ด้วยเหตุด้วยผล มันทนเหตุทนผลไม่ได้ มันหงายภาชนะขึ้นมา ถ้าหงายภาชนะขึ้นมา ผนตคต่างๆ มันก็จะได้เข้าไปในภาชนะนั้น

หัวใจก็เหมือนกัน ถ้ามันฟังแล้วมันพิจารณา อย่าเพิ่งเชื่อ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนไว้เอง กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น ฟังธรรมแล้วไปพิจารณา พิจารณาไป

สิ่งที่มันเป็นไปโดยวิย วิยของวิยรุ่น วิยต่างๆ เขาก็แสวงหาของเขา วิยของผู้เฒ่าผู้แก่มันจืดแล้ว มันรู้ท่าหมดแล้วละ ความคิดอย่างนี้มันก็เป็นไปโดยวิยไซ้ใหม่ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงนะ สามเณร ๗ ขวบก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ผู้เฒ่าผู้แก่ พระผู้เฒ่ามาปฏิบัติถึงที่สุดก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน มันไม่มีวิย เห็นไหม มันไม่มีวิย แต่ความเป็นสมมุติมันมีวิย สมมุติเป็นไปตามวิย

ให้ศึกษา ให้ค้นคว้า แล้วมาพิจารณาเอา นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วันนี้นั้นวันพระ วันพระเป็นผู้ประเสริฐ หัวใจประเสริฐที่สุด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์เหมือนเรานี้แหละ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว ครูบาอาจารย์ก็เป็นมนุษย์เหมือนเรานี้แหละ ท่านก็ปฏิบัติไปแล้ว เราก็เป็นมนุษย์คนหนึ่ง เราก็มีกายกับใจเหมือนกัน เรามีสิทธิเหมือนกัน เรามีสิทธิเสรีภาพที่จะพิสูจน์ตรวจสอบให้มันเป็นจริงในใจ

ขึ้นมา ถ้าเป็นจริง “ไม่มีกำมือในเรา” มีความเสมอภาคหมด เพียงแต่ว่าเป็นความมุมานะ ความพยายามของเราจะทำหรือไม่ทำ ถ้าใครทำคนนั้นจะได้ประโยชน์ เอวัง